

Vergaderjaar 2001–2002

28 000 V

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2002

Nr. 10

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 oktober 2001

In mijn brief aan de Tweede Kamer van 5 juli 2001 (27 400 V nr. 80), over het beleidskader voor GMV-landen, zegde ik de Kamer toe nog voor de begrotingsbehandeling van Buitenlandse Zaken 2002 een overzicht te sturen van de stand van zaken in de GMV-landen.

In de bijlage geef ik in een kort overzicht per GMV-land de huidige stand van zaken weer met daarbij de ramingen van de uitgaven voor 2002.

Voor een groot aantal landen is inmiddels een (landenspecifiek) GMV-beleidskader opgesteld. Dergelijke GMV-beleidskaders vormen de basis voor meerjarige GMV-programma's in de desbetreffende landen. De algemene checklist, die u toeging met mijn brief van 5 juli jl., vormt hierbij een referentiekader en geeft een handreiking voor nadere analyse in de verschillende GMV-landen.

De Minister voor Ontwikkelingssamenwerking,
E. L. Herfkens

Albanië

September jl. is een missie uitgevoerd naar Albanië om het concept GMV-beleidskader verder uit te werken. Vooralnog zijn als aandachtspunten geformuleerd: decentralisatie, institutionele ondersteuning van zowel de overheid als het maatschappelijk middenveld, het versterken van de rechtstaat en respect voor mensenrechten. In het definitieve beleidskader zal de nadere prioriteitstelling worden toegelicht en op basis daarvan zullen vervolgens concrete activiteiten worden geïdentificeerd en uitgevoerd.

Ramingen 2002: NLG 10 000 000.

Armenië

In Armenië vindt ondersteuning van activiteiten in GMV-kader plaats op basis van de in 1999 (nog altijd actuele) geconstateerde knelpunten¹ waardoor het land zich kwalificeerde voor de GMV-lijst. Eind 2002, zal mede op basis van deze knelpunten een coherent GMV-beleidskader worden geformuleerd door de onlangs geopende HMA Tbilisi. Vooralnog verloopt de uitvoering van GMV-activiteiten via het multilaterale kanaal, zoals de Wereldbank (project ter ondersteuning van het uitvoeren van een «census»).

Ramingen 2002: NLG 2 500 000.

Bosnië

In Bosnië zijn gesprekken gevoerd met zowel de overheid als het maatschappelijk middenveld om als basis te dienen voor een GMV-kader. De huidige structuur van de staat maakt het moeilijk om tot een samenhangend kader te komen. Aanknopingspunten voor een Nederlands GMV-programma lijken te liggen op het terrein van versterking van overheidsinstellingen en maatschappelijk middenveld, teneinde een systeem van «checks and balances» te bevorderen. De nadruk dient hierbij te liggen op ownership en professionaliteit. Daarnaast geniet financiering van activiteiten die zich richten op het bevorderen van de inrichting van de staatsinstellingen – boven het niveau van de afzonderlijke entiteiten – de voorkeur. Ramingen 2002: PM

Cambodja

Eind 1999 heeft een missie plaats gevonden op basis waarvan een beleidskader is geformuleerd waarin o.m. de volgende aandachtsvelden zijn geïdentificeerd: hervorming van de strijdkrachten en de hiermee gepaard gaande demobilisatie, versterking van de institutionele capaciteit van de centrale en lokale overheid door bestuurlijke hervorming en versterking van het maatschappelijk middenveld actief op het gebied van de mensenrechten. Deze aandachtsvelden vormen sedertdien de basis voor het huidige GMV-programma. De laatste tijd heeft de verbetering van de veiligheidssituatie door bevordering van maatregelen op het terrein van wapenbeheersing meer aandacht gekregen.

Ramingen 2002: NLG 7 200 000.

China

Het beleidskader voor het GMV-programma in China is afgelopen juni tot stand gekomen. Het GMV-programma is met name gericht op de bevordering en bescherming van mensenrechten. Centraal hierbij staat de versterking van de rechtsstaat. Deze nadruk is in lijn met de aandachtspunten die vervat zijn in het «Memorandum of Understanding» (MoU) dat China tekende met de VN-Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens (UNHCHR) eind vorig jaar. Inmiddels zijn binnen het kader van het

¹ Begin 1999 kwalificeerde Armenië zich voor de GMV-lijst. De knelpunten die geconstateerd werden hadden betrekking op de kwaliteit van het bestuur (corruptie, matig beheer van openbare middelen en matig functionerende Rekenkamer en een niet geheel onafhankelijke rechterlijke macht) en de mensenrechtensituatie in dat land.

GMV-programma enige activiteiten van start gegaan (ondermeer steun aan een UNDP programma dat zich richt op versterking van de rechtsstaat).

Ramingen 2002: NLG 1 500 000.

Colombia

De laatste jaren is er meer lijn gekomen in het Nederlandse beleid ten aanzien van Colombia en wordt meer met andere donoren samengewerkt. Dit beleid wordt uiteengezet in het GMV-kader, dat momenteel in ontwikkeling is. Vooralsnog concentreert het GMV-programma in Colombia zich voor wat betreft het mensenrechtendeel op de bestrijding van straffeloosheid. Dit gebeurt zowel via de overheid als het NGO-kanaal. Op het gebied van goed bestuur zal de nadruk liggen op versterking van de rechtsstaat en bestrijding van corruptie. Daarnaast worden activiteiten ter bevordering van de vrede gesteund. Dit laatste gebeurt via de ondersteuning van maatschappelijke initiatieven gericht op bevordering van een «vredescultuur» (aandacht voor tolerantie, overleg, geweldloosheid).

Ramingen 2002: NLG 6 000 000.

El Salvador

Het in 1999 geformuleerde GMV-beleidskader voor El Salvador kent prioriteiten als o.m. versterking van de rechtsstaat door middel van een betere rechtshandhaving, versterking van de lokale overheid, participatie van de bevolking en electorale hervormingen. Op deze terreinen worden door Nederland ondersteunde activiteiten uitgevoerd (ondermeer financiering van de ombudsman).

Ramingen 2002: NLG 2 750 000

Georgië

Voor Georgië is in juli 2000 een GMV-beleidskader opgesteld. Het GMV-programma zal zich concentreren op ondersteuning op het gebied van overheidsfinanciën/corruptie, lokaal bestuur en mensenrechten (ombudsman). De uitvoering van activiteiten zal vooralsnog verlopen via het multilaterale kanaal. In de loop van 2002 zal bezien worden of de geïdentificeerde aandachtsgebieden binnen het GMV-programma nog altijd prioritair zijn in de Georgische context.

Ramingen 2002: NLG 3 500 000.

Guatemala

In Guatemala wordt reeds twee jaar gewerkt op basis van een GMV-beleidskader. Het GMV-programma richt zich in Guatemala – vanwege de relatie met de vredesakkoorden – vooral op versterking van de rechtsstaat, institutionele ontwikkeling, vredesopbouw en participatie. Recente ontwikkelingen hebben geresulteerd in een toegenomen aandacht voor het vergroten van participatie door steun aan het maatschappelijk middenveld, het ondersteunen van anti-corruptie activiteiten en het versterken van nationale instellingen op het terrein van mensenrechten.

Ramingen 2002: NLG 12 000 000.

Guinee Bissau

Het GMV-programma voor Guinee-Bissau is nog in opbouw. De huidige ondersteuning richt zich met name op demobilisatie, openbare financiën en mensenrechten. Teneinde het GMV-programma verder vorm te geven heeft in september jl. een GMV-missie plaatsgevonden. Hierin is nader onderzocht welke mogelijk nieuwe aandachtsvelden voor ondersteuning kunnen worden geïdentificeerd. De missie heeft hiertoe uitgebreid overleg gevoerd met vertegenwoordigers uit het maatschappelijk middenveld, de private sector en de overheid.

Ramingen 2002: NLG 7 250 000.

Honduras

Het in 1999 geformuleerde GMV-beleidskader voor Honduras kent activiteiten die zich richten op versterking van de rechtsstaat door middel van aandacht voor justitiële hervorming en steun voor mensenrechten activiteiten. Daarnaast is er sprake van ondersteuning van het decentralisatieproces en participatie door middel van versterking van lokaal bestuur en ondersteuning van het maatschappelijk middenveld.

Ramingen 2002: NLG 3 750 000.

Kenia

Begin 2001 is het GMV-beleidskader voor Kenia gefinaliseerd. De politieke en sociaal-economische ontwikkelingen hebben recentelijk geleid tot een bijstelling van de prioriteiten binnen het GMV-programma. In de aanloop naar de komende verkiezingen in Kenia zal voorrang worden gegeven aan die activiteiten (steun parlement, verkiezingsproces, mensenrechten) die in de huidige omstandigheden een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan de verbetering van democratische besluitvorming.

Ramingen 2002: NLG 7 800 000.

Moldavië

Een eerste versie van het GMV-beleidskader voor Moldavië is gereed en zal binnenkort worden afgerond na voltooiing van een GMV-missie. Mogelijkheden voor Nederlandse ondersteuning liggen met name op het terrein van versterking van de effectiviteit en transparantie van de overheid («Public Sector Reform», anti-corruptie en capaciteitsopbouw) en op het terrein van gevangenhervormingen en van minderheden. Tevens zal bezien worden wat de mogelijkheden zijn voor Nederlandse ondersteuning op het terrein van vredesopbouw («confidence building measures») in verband met het Transdnjestrië-conflict.

Ramingen 2002: NLG 3 000 000.

Namibië

In 2000 is voor Namibië een GMV-beleidskader opgesteld. Zowel met het maatschappelijk middenveld als met overheidsinstellingen zijn inmiddels samenwerkingsprogramma's uitgewerkt. In gezamenlijk overleg zijn de juridische sector, steun aan controle-organen als de Ombudswoman en de verkiezingscommissie, steun aan de onafhankelijke media en het versterken van de capaciteit van opkomende NGO's in rurale gebieden als belangrijkste aandachtsvelden geïdentificeerd. De mogelijkheden voor eventuele samenwerking op het terrein van decentralisatie en lokaal bestuur zullen in de loop van 2002 worden bezien.

Ramingen 2002: NLG 2 500 000.

Nepal

Het GMV-beleidskader voor Nepal is uitgewerkt, nadruk zal worden gelegd op decentralisatie. Een uitvoeringsprogramma is in voorbereiding o.l.v. de overheid en in samenwerking met SNV en DFID.

Ramingen 2002: NLG 1 850 000.

Pakistan

Een eerste opzet voor het GMV-programma in Pakistan is gereed. Als prioriteiten voor het programma zijn aangemerkt: 1) participatie (aanloop naar de verkiezingen, terugkeer naar een democratisch bestel) 2) institutionele hervormingen, in onder meer rechterlijke macht en politie, en 3) mensenrechten, waaronder met name vrouwen- en religieuze discriminatie. Uiteraard zal in de komende tijd worden bezien of dit programma nadere aanpassing behoeft.

Ramingen 2002: NLG 3 900 000.

Palestijnse Gebieden

Na de recente ombuiging van de status van de Palestijnse Gebieden van een structureel samenwerkingsland naar een GMV-land, wordt er nu gewerkt aan het opstellen van een coherent GMV-programma. Vooral nog zal de aandacht van een dergelijk programma met name uitgaan naar de opbouw van een democratische rechtsstaat en naar het ondersteunen van activiteiten die – in het kader van vredesopbouw – stabiliteit beogen te bevorderen. Voor de volledigheid verwijs ik u tevens naar mijn notitie «Nederlandse OS-bijdrage aan de Palestijnse gebieden» die u op 13 juni jl. toeging.

Ramingen 2002: NLG 38 000 000.

Rwanda

Op het gebied van Goed Bestuur, Mensenrechten en Vredesopbouw zijn in Rwanda decentralisatie, justitie en mensenrechten voornamelijk als de centrale aandachtsvelden geformuleerd. Op deze terreinen ondersteunt Nederland tal van activiteiten. Binnenkort zal er een missie plaatsvinden met als doel het samenwerkingsprogramma nader uit te werken. Voor de volledigheid verwijs ik u naar mijn brief over plaatsing van Rwanda op de landenlijst voor een structurele ontwikkelingssamenwerkingsrelatie («17+3»-lijst) die u op 9 oktober jl. toeging.

Ramingen 2002: NLG 39 725 000.

Zimbabwe

Inmiddels is een eerste aanzet geschreven voor een GMV-beleidskader voor Zimbabwe. De belangrijkste aandachtsvelden vormen het bevorderen van goed bestuur (anti-corruptie, media), democratisering en mensenrechten. Zonodig zal een missie worden uitgevoerd om het beleidskader en het GMV-programma nader vorm te geven. Echter, zowel de voortgang van het GMV-programma als de inhoud ervan zijn voor een groot gedeelte afhankelijk van de politieke en economische ontwikkelingen in Zimbabwe. Met name de komende verkiezingen zijn bepalend. Gezien de huidige instabiele situatie zal het GMV-programma dusdanig worden opgezet dat flexibel kan worden ingespeeld op veranderende omstandigheden.

Ramingen 2002: NLG 8 000 000.